

Rumunski koncept o novom međunarodnom ekonomskom poretku

Jon i Maria Avram

U savremeno doba, koje snažno obeležavaju neprekidna promena u odnosu snaga na međunarodnoj areni i ireverzibilni uspon snaga socijalizma, demokratije i mira, sve više se afirmišu spremnost i stremljenja naroda da žive u boljem i pravednijem svetu u kome će jednom zauvek nestati jaz između siromašnih i bogatih zemalja i koji će omogućiti razvoj svih nacija putem progressa i civilizacije.

Delujući u skladu sa ovim značajnim imperativima savremenosti, Rumunija se afirmisala kao jedan od najdoslednijih faktora u krčenju puteva i pokretača ideja o korenitom prestrukturiranju sadašnjih međunarodnih odnosa i uspostavljanju novog poretka u svetu.

Zasluga je Rumunske komunističke partije i njenog generalnog sekretara, predsednika Socijalističke Republike Rumunije, druga Nikolae Čaušeskua lično što je još pre više od jedne decenije, na IX kongresu RKP, sagledao suštinu dubokih promena u svetskoj privredi i društveno-političkoj fizionomiji sveta, kao i glavne pravce daljeg razvoja događaja. Veoma intenzivna aktivnost Rumunije, još u tom periodu, za uspostavljanje novih odnosa između država na trajnim temeljima međunarodnog prava zacrtala je kroz stvaralački teoretski napor izradu tokom vremena rumunskog koncepta o novom međunarodnom ekonomskom i političkom poretku.

Na XI kongresu RKP (1974), u izveštaju druga Nikolae Čaušeskua i u Programu Partije koji je tom prilikom usvojen, jasno je i sveobuhvatno definisan stav socijalističke Rumunije prema osnovnim zahtevima izgradnje novog poretka. Smernice izložene u tim programskim dokumentima odražene su u predlozima sadržanim u deklaraciji »Stav Rumunije prema uspostavljanju novog međunarodnog ekonomskog poretka« koja je podnesena na VII vanrednom zasedanju Generalne skupštine OUN (1975), kao i u drugim poznatim rumunskim akcijama u raznim međunarodnim forumima.

Nacionalna konferencija RKP (7—9. decembra 1977), kao veoma značajan događaj u životu Partije i cele zemlje koji je imao veliki međunarodni odjek, potvrdila je posebnu pažnju koju Rumunija ukazuje uspostavljanju novog ekonomskog poretka u svetu. »Kao što smo i u drugim prilikama istakli«, izjavio je drug Nikolae Čaušesku sa visoke tribine konferencije »izjašnjavamo se za novi ekonomski poredak koji će odnose između svih dr-

žava postaviti na nove principe, principe ravnopravnosti i pravičnosti, osigurati pristup slabo razvijenih i zemalja u razvoju modernim tehnologijama, stvoriti uslove za uravnoteženi razvoj raznih područja sveta i čitave svetske privrede, za ekonomsku stabilnost na međunarodnom planu.«¹

Rumunska misao, predstavljajući kompleksan realistički program akcije za stvaranje pogodnog okvira u cilju ostvarenja stremljenja naroda za napretkom i potpunog iskorišćavanja materijalnog i ljudskog potencijala svake nacije, izazvala je očigledno interesovanje u svim zemljama sveta. Lucidni realizam i revolucionarna smelost koji su specifični za ličnost predsednika SR Rumunije, kao što se ističe u predgovoru knjige »Nikolae Čaušesku — Izabrani spisi«,² koja je izišla u SFR Jugoslaviji, jasno su se ispoljili i u ovom kardinalnom pitanju naših dana. »U punoj stvaralačkoj snazi, u zemlji a i van njenih granica«, ističe se dalje u tom predgovoru, »okružen poštovanjem, poverenjem i prijateljstvom, Nikolae Čaušesku svojom energijom i talentom doprinosi stvaranju boljeg sveta, njegovom prosperitetu, pravičnosti i miru«.

Kao znak visoke ocene i priznanja rumunskom doprinosu Institut za pitanja novog međunarodnog ekonomskog poretka, osnovan 1975. godine u Parizu, organizovao je iste godine uglednu naučnu manifestaciju u Bukureštu o temi »Problemi novog međunarodnog ekonomskog poretka. Način na koji predsednik Nikolae Čaušesku shvata novi poredak.«

Osvrćući se na ličnost predsednika Nikolae Čaušeskua i na njegovu pionirsku ulogu u kristaliziranju koncepta novog ekonomskog poretka i dinamiziranju njegovog ostvarenja, Arturo Frondizi, istaknuti predstavnik političkog života u Argentini i bivši predsednik te zemlje, isticao je: »Bliže poznavajući predsednika Rumunije, kao i politiku koju on unapređuje, uverio sam se da je to jedan od najznačajnijih državnika savremenog sveta, zaokupljen razvojem i prestižom svoje zemlje, ali u isto vreme duboko angažovan u rešavanju krupnih problema savremenog sveta, u uspostavljanju novog međunarodnog ekonomskog poretka. Za nas primer Rumunije predstavlja srećnu inicijativu za proučavanje pitanja novog međunarodnog ekonomskog poretka. Prema mom mišljenju, Rumunija pod rukovodstvom predsednika Čaušeskua pruža nam one elemente čijom primenom nacije mogu doći do tog novog poretka.«³

Promena sadašnjeg međunarodnog ekonomskog poretka predstavlja akutnu nužnost razvoja nacija. Međunarodna praksa sve jasnije ističe da sadašnji poredak nosi pečat odnosa svojstvenih kapitalističkom sistemu. Imperijalistička, kolonijalistička i neokolonijalistička politika, koju rađa kapitalistički poredak, podelila je svet na bogate i siromašne zemlje, stvorila velike razlike u nivou ekonomskog razvitka država i uspostavila odnose nejednakosti i ugnjetavanja koji su doveli do prosperiteta jednih na račun

1 Nicolae Ceausescu — **Raport cu privire la realizarea hotărârilor Congresului al XI-lea, a Programului P.C.R. si la Sarcinile de viitor.** Scîntela din 8 dec. 1977.

2 I. C. »Komunist«, Beograd, 1974. str. 17.

3 **Conceptia presedintelui Nicolae Ceausescu despre noua ordine economica internationala.** Bucuresti, Edit. politică, 1976, str. 21—22.

drugih naroda, do stagnacije u razvoju ovih poslednjih i do usporavanja opšteg napretka.

Novi međunarodni ekonomski poredak znači ukidanje te politike i njenih posledica i stvaranje sveta pravde koji će obezbediti polet proizvodnih snaga u svakoj zemlji i široku međunarodnu saradnju.

Uspostavljanje novog poretka polazi od postojanja različitih zemalja u svetu, ne samo po veličini ili ekonomskom potencijalu, već i po društvenom uređenju. Uspostavljanje socijalne i međunarodne ravnopravnosti predviđa se i ostvaruje u socijalističkom uređenju. Uspostavljanje novih međudržavnih odnosa u međunarodnom životu ne može čekati na pobjedu socijalizma na svetskom planu. Narodi mogu i moraju delovati u tom pravcu čak i pri postojanju različitih društvenih sistema. U krajnjoj liniji, uspostavljanje novog međunarodnog ekonomskog poretka i novih odnosa između država stvorit će povoljne uslove za aktiviranje revolucionarnih snaga, za demokratske promene i društveni progres u svim zemljama.

Stvaranje novog okvira međunarodnih ekonomskih odnosa u uslovima koegzistencije država sa različitim društvenim uređenjima ne pretpostavlja prilagođavanje postojećeg međunarodnog poretka društveno-političkoj i ekonomskoj fizionomiji savremenog sveta, već naprotiv izvršavanje revolucionarnih, suštinskih promena u strukturi, ciljevima, principima, mehanizmima i institucijama međunarodnih odnosa. »Potrebno je«, istakao je drug Nikolae Čaušesku »poći od toga, da novi poredak ne znači menjati staru ambalažu novom, makar bila ona i zlatna. Samo promena ambalaže neće rešiti problem; naprotiv, još više će pogoršati sadašnje stanje stvari, ekonomsku krizu, nestabilnost, opštu krizu kapitalizma, sa svim onim posledicama koje sve to ima po međunarodnu saradnju i mir.«⁴

Promena starog svetskog ekonomskog poretka i postavljanje međunarodnih ekonomskih odnosa na pravične osnove, pre svega, pretpostavlja definisanje okvira načela, normi, politika i mehanizama odlučivanja na kojima će se zasnivati celokupna aktivnost saradnje između država.

Jedinu razumnu osnovu za uspešno organizovanje saradnje i ekonomske razmene između država predstavljaju garantovanje i stvarno obezbeđenje potpune ravnopravnosti, nezavisnosti i nacionalnog suvereniteta, nemešanja u unutrašnje stvari i uzajamne koristi, odricanje od upotrebe sile i pretnje silom, od bilo kakve prakse diktata i pritiska, nezastarivog prava na slobodan izbor puta ekonomskog i društvenog razvitka. U političkom domenu ti principi su bitni za povećanje međusobnog poverenja, za miroljubivu saradnju među narodima i imaju odlučujući značaj za obezbeđenje mira.

Jedan od imperativa afirmisanja ekonomskih odnosa novog tipa među državama predstavlja poštovanje prava svakog naroda da bude gospodar svojih nacionalnih bogatstava, da suvereno odlučuje o njihovom korišćenju i o rezultatima svoga rada, u skladu sa sopstvenim interesima i težnjama.

Uspostavljanje takvih pravičnih ekonomskih odnosa koji će stvoriti

4
Nicolae Ceausescu — **România pe drumul dezvoltate**, vol. 11, Buc, Edit. politică, 1974, str. 26—37.

pogodan okvir za svestrani razvoj svake nacije i ujedno podstaći široku saradnju svih naroda, iziskuje aktivno učešće i stvarni doprinos svih država, bez obzira na društveno uređenje, veličinu, potencijal ili stepen razvijenosti.

Da bi odgovorio imperativima međunarodnog života, težnjama naroda za pravdom, slobodom i progresom, novi međunarodni poredak pretpostavlja ostvarenje dubokih promena u svim dimenzijama međunarodnih odnosa i, prema tome, usvajanje solucija u svakom problemu koje će obezbediti takve promene.

Jedna od bitnih komponenata, koja ima odlučujuću ulogu i u stvaranju ostalih elemenata novog međunarodnog poretka, predstavlja likvidiranje nerazvijenosti, otklanjanje razlika između država, relativno približavanje nivoa društveno-ekonomskog razvitka svih država, vodeći računa, naravno, o istorijskoj, geografskoj i klimatskoj specifičnosti svake od njih. Zaista, šta može biti flagrantnije i u većoj meri optužujuće od toga, što u veku ogromnog napretka u oblasti nauke i tehnike, kao što je naš vek, dve trećine stanovništva zemaljske kugle žive u siromaštvu i bedi, što na ogromnim prostranstvima planete i dalje haraju glad i pothranjenost, dok su bolesti i nepismenost još uvek široko rasprostranjene pojave.

Za današnje ekonomske disparitete značajno je to da zemlje u razvoju koje okupljaju većinu stanovništva sveta, iako daju 37% proizvodnje svetske ekstraktivne industrije, u prerađivačkoj imaju udeo od ispod 7%. Kao rezultat toga te zemlje su prinuđene da na tržištu ekonomski naprednih zemalja nabavljaju gotovo 90% potrebnih mašina i uređaja. Istovremeno, oko 85% njihovih deviznih prihoda potiče iz izvoza sirovina. Što se tiče poljoprivrednog sektora, karakteristično je da, premda se najveći deo poljoprivrednih površina zemaljske kugle nalazi u nerazvijenim zemljama, one ostvaruju jedva 35% svetske poljoprivredne proizvodnje i dovedene su u situaciju da svake godine uvezu znatne količine agroprehrambenih proizvoda. Prema pisanju publikacije OUN »Idées et action« danas milijardu stanovnika zemalja u razvoju troši oko 80% svojih beznačajnih prihoda za hranu.

U oblasti nauke i tehnologije razlike su još naglašenije, tako da su rashodi namenjeni tom cilju u zemljama u razvoju više od 100 puta manji nego u industrijskim zemljama. Industrijski rast kroz tehnički progres u zemljama u razvoju ostvaruje se u proporciji od samo 20—40%, dok u razvijenim zemljama taj udeo iznosi 70—90%.

Postojanje neverovatnih asimetrija u proizvodnji dovodi do sličnih nejednakosti i u domenu prihoda i potrošnje. Puna širina takve pojave sintetski se ogleda u tome što zemlje koje predstavljaju manje od 25% stanovništva sveta imaju udeo od 80% u svetskom bruto proizvodu, dok tri četvrtine stanovništva sveta imaju svega 20%.

To stanje stvari koje rađaju ekonomski odnosi kolonijalističkog i neokolonijalističkog tipa ne može se prihvatiti kao stalna činjenica, a radi obezbeđenja napretka svih naroda nameće se potreba njegovog likvidiranja. Održavanje stanja nerazvijenosti duboko pogađa opšti ekonomski razvoj,

vodi sužavanju svetskog tržišta, predstavlja jedan od činilaca koji u svetu međuzavisnosti, kao što je današnji, smanjuje mogućnost ekonomskog rasta čak i razvijenih zemalja.

Istovremeno, perpetuiranje anahronih struktura i nedovoljna industrijska razvijenost imaju kao rezultat manji udeo radničke klase i tehničke inteligencije u opštim strukturama kao i niži tehničko-kulturni nivo uopšte.

Na političkom planu održavanje razlika predstavlja izvor zategnutosti i stvara opasnost od sukoba između država, sa najtežim posledicama po još uvek krhki tok ka popuštanju i učvršćenju mira u svetu.

Stoga, rešavanje pitanja nerazvijenosti, likvidiranje asimetrija između nivoa ekonomske razvijenosti država i perspektivno izjednačavanje tih nivoa, kao sastavni deo novog međunarodnog ekonomskog poretka, imaju povoljne posledice kako po zemlje u razvoju tako i razvijene zemlje, po svetsku privredu uopšte i stabilnost u svetu.

Po shvatanju Rumunije, likvidiranje raskoraka u nivou ekonomske razvijenosti država, pre svega, predstavlja zadatak zemalja u razvoju. To predstavlja maksimalno iskorišćavanje ljudskog potencijala, sopstvenih materijalnih i finansijskih sredstava za razvoj proizvodnih snaga zemlje i stvaranje napredne industrije i poljoprivrede visokog učinka. Od posebnog značaja je takođe razumno iskorišćavanje kako nacionalnih sirovinskih resursa tako i radne snage, pri čemu će se stalna pažnja ukazivati njenom kvalifikovanju u korak sa zahtevima savremene naučno-tehničke revolucije.

Sopstveni napor svake zemlje u razvoju da nadoknadi zaostajanje u odnosu na ekonomski napredne zemlje, u krajnjoj liniji materijalizuje se u sistematskom i dugoročnom izdvajanju znatnog dela nacionalnog dohotka za razvoj. To predstavlja materijalnu podršku stalno visokom tempu razvitka te zemlje koji je apsolutno nužan za otklanjanje zaostalosti.

Sledeći takvu orijentaciju, Rumunija kao zemlja u razvoju potpuno je mobilisala resurse i stvaralačke energije, celokupni ljudski i materijalni potencijal, godinama je određivala jednu od najvećih stopa nacionalnog dohotka za razvoj, naročito za privredne objekte u cilju stvaranja moderne industrije i izgradnje raznovrsne, kompleksne privrede. Postignuti rezultati omogućili su bitno smanjenje velike distance koja je razdvajala rumunsku privredu od razvijenih zemalja.

Značajni zadaci utvrđeni na XI kongresu RKP i nedavno na Nacionalnoj konferenciji Partije magistralno određuju konkretne puteve za prelazak preostale distance kako bi u narednom petogodišnjem planu od 1981—1985. Rumunija prevazišla stanje zemlje u razvoju i prešla u stadijum srednje razvijene zemlje čiji će nacionalni dohodak po stanovniku 1985. godine dostići 2400—2500 dolara.

Istovremeno sa pojačavanjem sopstvenih napora, a radi njihovog potenciranja, veliku ulogu u bržem razvoju manje razvijenih zemalja ima proširenje međunarodne saradnje zasnovane na pravičnosti, uzajamnoj koristi i svestranoj podršci.

Ogromne razmere fenomena nerazvijenosti i imperativnost likvidiranja tog fenomena takođe nameću potrebu da se zemljama u razvoju obezbede preferencijalni tretman u trgovinskoj, finansijsko-valutnoj i oblasti transfera tehnologije i dodeljivanje bezuslovne pomoći, kako bi se stvarno sudelovalo u približavanju nivoa razvijenosti. Strategija likvidiranja nerazvijenosti pretpostavlja kao neophodnu komponentu međunarodnu pomoć u vidu finansiranja zaostalih zemalja.

Polazeći od toga, Rumunija je na VII vanrednom zasjedanju Generalne skupštine OUN predložila da se obrazuje fond za razvoj, pod upravom OUN, na bazi doprinosa svih država, a pre svega ekonomski razvijenih. Prema tom predlogu jedan od značajnih izvora obrazovanja fonda sastojao bi se u smanjenju vojnih budžeta svih država za 10% i stavljanju polovine tako uštedjenih sredstava na raspolaganje tog fonda.

Da bi se obezbedila maksimalna efikasnost pomoći za razvoj, predloženo je takođe da se fond za pomoć prioriteto dodeljuje najzaostalijim zemljama, na primer onima koje imaju ispod 200 dolara nacionalnog dohotka po stanovniku, da se pružanje pomoći vrši bez diskriminacije i političkih uslova, da pomoć dobije najprikladnije oblike koji odgovaraju uslovima i potrebama svake zemlje i da se uklopi u nacionalne programe privrednog razvoja.

Uporedo sa stvaranjem fonda OUN za razvoj, pored drugih načina pružanja podrške, nameće se potreba da razvijene zemlje povećaju svoju pomoć kako bi se što je moguće pre ostvario bar cilj koji je OUN odredila za drugu dekadu razvoja.

Pružanje pomoći ekonomski razvijenih zemalja zemljama u razvoju ne predstavlja akt milostinje, već prirodnu dužnost. Moralno i pravično je to da zemlje koje su dospеле do visokog stepena razvitka i prosperiteta u velikoj meri pljačkanjem dobara i održavanjem naroda na ogromnim prostranstvima planete u stanju zaostalosti sada vrate, makar i delimično, ono što su prisvojile bez ekvivalenta.

Jednakost pred činiocima koji doprinose društveno-ekonomskom razvoju takođe pretpostavlja širok i neometan dostup zemalja u razvoju naprednim tehnologijama, tekovinama nauke i moderne civilizacije, kao i pružanje stvarne pomoći i podrške ovim zemljama u pripremanju i obučavanju stručnih kadrova i kvalifikovanih radnika koji su neophodni za razvoj nacionalne privrede.

Istovremeno se nameće potreba obustave svake akcije prigrabljivanja kvalifikovanih radnika i stručnih kadrova iz zemalja u razvoju u ekonomski naprednim državama, što predstavlja praksu kolonijalnog tipa koja stvara ozbiljne poteškoće u rešavanju akutnih problema razvoja. Pored štete koja se zemljama u razvoju pričinjava u smislu rashoda za obuku prisvojenih kadrova, ove zemlje imaju neprocenjive gubitke u ljudskim vrednostima kao tehničkom, naučnom i upravnom potencijalu i istovremeno kao značajnom činiocu razvoja.

Prema mišljenju Rumunije, konferencija OUN o nauci i tehnologiji koja će se održati 1979. godine pružit će adekvatan okvir i za razmatranje takvih pitanja.

Ispravljanje dispariteta u savremenom svetu, smanjivanje i najzad uklanjanje kontrasta između razvijenosti i nerazvijenosti na meridijanima zemaljske kugle nameće potrebu promena i u mehanizmu formiranja i korelacije cena na međunarodnom planu, bitne izmene u odnosima između cena. Sadašnji mehanizam cena u okviru međunarodnih ekonomskih odnosa nepovoljan je za zemlje u razvoju, čiji glavni izvozni artikl predstavljaju sirovine (82%), i on doprinosi održavanju i produblivanju raskoraka između njih i industrijskih zemalja. Pljačkanje zemalja u razvoju od strane imperijalističkih država putem nepravične trgovinske razmene ilustrirano je pogoršanjem uslova razmene. U tom smislu značajna je činjenica da su za istu količinu izvezenih sirovina zemlje u razvoju mogle da kupuju 6 traktora u 1960. godini, 3,5 traktora u 1965. i samo 2 traktora u 1975.

Radi eliminisanja takvog nepravičnog razvoja koji dovodi do kočenja procesa ekonomskog rasta zemalja u razvoju i do produblivanja raskoraka između država, Rumunija smatra da u osnovi cene robe treba da bude kako upotrebna vrednost tako i vrednost određena nužnim radom za njenu proizvodnju. To može biti povoljno za razvoj zemalja proizvođača sirovina i ujedno obezbediti razumne prihode industrijskim proizvođačima, omogućujući tako stimulisanje proizvodne delatnosti u svim zemljama sveta.

U okviru napora za uspostavljanje novog međunarodnog ekonomskog poretka potrebno je posebnu pažnju ukazivati hitnom rešavanju problema svetske prehrambene krize razvojem poljoprivredne proizvodnje u svim zemljama sveta, naročito u zemljama u razvoju. To pretpostavlja uključivanje neobrađenih površina u poljoprivrednu proizvodnju, povećanje proizvodnje po hektaru, povećanju stepena tehničke i hemijske opremljenosti poljoprivrede, korišćenje najnovijih rezultata agro-zoo-tehničke nauke i tehnike. Nedavna istraživanja pokazuju da korišćenjem najnovijih rezultata poljoprivredne nauke i tehnike, obradive površine zemaljske kugle, od kojih se danas manje od pola obrađuje, mogu davati dovoljno hrane ne samo za sadašnje gotovo četiri milijarde stanovnika planete, već za 76 milijardi žitelja.

U istom kontekstu, kao bitan uslov afirmisanja novog uređenja nameće se potreba odvijanja valutno-finansijskih odnosa na stabilnim osnovama, kristaliziranja novog valutnog sistema koji će uzimati u obzir interese svih država, osigurati normalno funkcionisanje međunarodnih ekonomskih mehanizama.

Stavovi Rumunije prema novom međunarodnom ekonomskom poretku, rumunska doktrina o nužnosti, konkretnim putevima i krajnjim ciljevima izgradnje boljeg i pravednijeg sveta nalaze se u mnogim uglednim studijama i dokumentima OUN kao i drugih međunarodnih organizacija i skupova. Široka prihvaćenost ovih stavova na međunarodnom planu pokazuje njihovu pravilnost i realističnost koje proističu iz potreba savremene aktuelnosti. Tako, nameće se pažnji činjenica, da se ideje i predlozi za koje se zalaže Rumunija sve češće mogu naći u rezolucijama i drugim dokumentima Generalne skupštine OUN, Konferencije OUN za trgovinu i razvoj, drugih međunarodnih organizacija i skupova, akcionim programima »Grupe 77« i nesvrstanih zemalja.

Rečito je i to da se postavke rumunske doktrine nalaze u takvim krupnim radovima kao što je rad koji je na inicijativu i pod pokroviteljstvom OUN izradila grupa istraživača pod rukovodstvom profesora V. Leontijefa⁵ ili najnoviji izveštaj Rimskog kluba sastavljen pod rukovodstvom profesora J. Timbergena, dobitnika Nobelove nagrade.⁶

Prožeta plemenitim idealima demokratije, pravde i progressa na svetskom planu, socijalistička Rumunija odlučno se zalaže za široku saradnju sa ostalim zemljama u razvoju i nesvrstanim zemljama. Potvrđujući rešenost socijalističke Rumunije da dosledno deluje u tom pravcu, drug Nikolae Caušesku je nedavno na Nacionalnoj konferenciji RKP izjavio: »Rumunija je rešena da učini sve za jačanje solidarnosti zemalja u razvoju i da poveća svoj doprinos likvidiranju raskoraka između država i bržem napretku zemalja u razvoju.«

Sledeći tu liniju, Rumunija neprekidno deluje za proširenje svoje ekonomske razmene sa zemljama u razvoju, videći u tome način za potenciranje napora na putu nezavisnog društveno-ekonomskog razvitka. Socijalistička Rumunija održava danas ekonomske odnose sa više od 100 zemalja u razvoju koji imaju različite forme ekonomske i naučno-tehničke saradnje. Ekonomska razmena naše zemlje sa zemljama u razvoju, koja se karakteriše visokim dinamizmom, porasla je od 4% u 1960. na 21,3% početkom 1977. godine, s tim što će 1980. dostići najmanje 25%.

Ispoljavajući svoju solidarnost sa ostalim zemljama u razvoju u njihovoj borbi za učvršćenje ekonomske nezavisnosti, Rumunija ukazuje tim zemljama aktivnu podršku zajedničkom izgradnjom industrijskih objekata (oko 100 takvih objekata) u ključnim ekonomskim sektorima, pružanjem tehničke pomoći stručnjaka (16.800 u 1976. godini), pomoć u obučavanju nacionalnih kadrova (uključujući više od 11.000 mladih koji uče u našoj zemlji).

U oblasti političke saradnje takođe se nameće konstatacija da je posljednjih godina došlo do daljeg proširenja veza između RKP i vladajućih partija u zemljama u razvoju, kao i akcija saradnje sa masovnim i društvenim organizacijama.

Sve to izražava načelnu orijentaciju RKP i njeno široko shvatanje o potrebi jedinstva i intenziviranja odnosa između komunističkih i radničkih partija, demokratskih i progresivnih partija, između svih naprednih snaga savremenosti, što predstavlja zahtev stvaranja širokog antiimperijalističkog fronta.

Od odlučujućeg značaja za stalno uzlazni razvoj ekonomskih i političkih odnosa Rumunije sa ovim zemljama bila su istorijska putovanja Nikolae Caušeskua u zemlje Afrike, Latinske Amerike, Azije i Bliskog istoka, kao i posete koje je našoj zemlji učinio veći broj šefova država i vlada zemalja sa tih kontinenata. Ovi kontakti na najvišem nivou između Rumunije i zemalja u razvoju postavili su temelje proširenja i diversifikovanja međusobne suradnje na svim poljima i imali kao rezultat zaključenje znatnog

⁵ *The Future of the World Economy*. A United Nations Study; New York, Oxford University Press, 1977.

⁶ *Reshaping the International Order*, A Report to the Club of Rome, Jan Timbergen, Coordinator, Dutton, New York, 1976.

broja zajedničkih dokumenata — ugovora o prijateljstvu i saradnji, svećanih deklaracija, sporazuma o ekonomskoj, kulturnoj, naučno-tehničkoj, konzularnoj i drugoj saradnji.

Prijem Rumunije kao člana »Grupe 77« (Manila 1976.) kao i poziv koji joj je upućen da učestvuje u aktivnosti pokreta nesvrstanih zemalja, što je odlučeno na sastanku ovih zemalja na vrhu u Kolombu iste godine, predstavljaju priznanje doslednosti s kojom RKP i rumunska država deluju za unapređenje zajedničkih ciljeva, za konkretizaciju prava naroda da budu potpuni gospodari svoje sudbine, za demokratizaciju međunarodnog života i rešavanje problema s kojima se čovečanstvo suočava, uključujući likvidiranje nerazvijenosti i uspostavljanje novog međunarodnog ekonomskog poretka.

Istovremeno, Rumunija veoma pozitivno ocenjuje kolektivne napore ostalih zemalja u razvoju i nesvrstanih zemalja na sastancima u Limi, Manili, Meksiku, odnosno Kolombu i Nju Delhiju, u pravcu uspostavljanja novog međunarodnog ekonomskog poretka. Na tim sastancima izrađeni su konkretni programi akcije koji imaju za cilj razvoj solidarnosti i ekonomske saradnje zemalja koje su stupile na put samostalnog razvoja, omogućavanje superiornijeg iskorišćavanja njihovih materijalnih i ljudskih resursa, intenziviranje njihovih međusobnih ekonomskih odnosa, itd.

Te napore treba nastaviti kako bi se utvrdili principi na kojima će se zasnivati novi poredak i preciznije formulisali putevi i sredstva za njegovo ostvarenje. Radi postizanja tog cilja, zemlje koje se nalaze »u prvoj liniji« bitke za razvoj treba da ojačaju svoju solidarnost, da usklade svoje stavove i organizovano deluju za odbranu svojih interesa. »Vrhovni interesi borbe za likvidiranje nerazvijenosti i izgradnju novog ekonomskog poretka, ističe drug Nikolae Čaušesku, nameću potrebu da se između zemalja u razvoju i nesvrstanih zemalja, koje najvećim delom imaju privredu u razvoju, ostvari sve čvršća saradnja, da se preduzmu zajedničke akcije za rešavanje problema njihovog sve bržeg društveno-ekonomskog progressa i uspostavljanje nove politike, politike novog ekonomskog poretka na međunarodnom planu.«⁷

Povoljno ocenjujući široki pokret na međunarodnom planu za otklanjanje ekonomskih dispariteta među državama i za demokratizaciju odnosa među nacijama, Rumunija je pružila svu svoju podršku opštem zaključku do koga se došlo na 32. zasedanju Generalne skupštine Organizacije ujedinjenih nacija da se u okviru OUN koncentrišu diskusije i pregovori o novom međunarodnom ekonomskom poretku i da se organizaciji najširereg univerzalnog karaktera poveri centralna uloga u tim pregovorima radi njihovog odvijanja u jedinstvenoj koncepciji, uz ravnopravno učešće svih država u svim fazama pregovora.

Socijalistička Rumunija je takode podržala ideju o održavanju specijalnog zasedanja Generalne skupštine OUN o pitanjima razvoja i uspostavljanja novog ekonomskog poretka u svetu, kao i druge slične inicijative.

7

Nicolae Ceausescu: **Expunere la sedinta comună din 28 martie 1977 a C.C. al P.C.R. Marii Adunări Nationale si Consiliului Su-**

prem al Dezvoltării Economice si Sociale. Scinteia din 29. III. 1977.

Istovremeno, ona daje svoj doprinos i poznatim sopstvenim inicijativama u tom pravcu. Po njenom mišljenju, rezultati svih pregovora o novom ekonomskom poretku trebalo bi da se konkretizuju u preciznim obavezama država u obliku kodeksa o međunarodnim ekonomskim odnosima koji će obuhvatiti principe i norme ekonomskih odnosa među zemljama, njihova prava i obaveze u raznim oblastima svetske saradnje.

Ostvarenje novog ekonomskog poretka kao glavnog cilja naših dana, po shvatanju Rumunije, treba da bude plod sporazuma i saradnje svih država, kako u razvoju tako i razvijenih, a u tom okviru socijalističke zemlje mogu imati ulogu od većeg značaja.

*
* *

U okviru odnosa prijateljstva i plodne rumunsko-jugoslovenske saradnje, koje je generalni sekretar RKP drug Nikolae Čaušesku, ocenio kao »uzor novih odnosa između susednih socijalističkih zemalja«, a predsednik Josip Broz Tito je nazvao »najbolje i najlepše odnose«, značajnu ulogu ima čvrsta i uzajamno korisna saradnja dveju zemalja na međunarodnom planu, uključujući i oblast napora za afirmisanje novog svetskog ekonomskog poretka. Izražavajući svoju zabrinutost zbog odsustva suštinskih rezultata u rešavanju svetskih ekonomskih problema, Rumunija i Jugoslavija ističu značaj i potrebu ulaganja stalnih napora na ostvarivanju odluka 6. i 7. specijalnog zasedanja generalne Skupštine OUN o uspostavljanju novog međunarodnog ekonomskog poretka.

Prilikom susreta predsednika Nikolae Čaušeskua i Josipa Broza Tita u Drobeta-Turnu Severinu (3—4. decembra 1977) istaknuto je da je »jedan od najakutnijih zadataka današnjice likvidacija stanja nerazvijenosti u kojoj se još uvek nalazi veći deo čovečanstva i izgradnja novog međunarodnog ekonomskog poretka, zasnovanog na punoj ravnopravnosti i pravednosti, koji će omogućiti brži razvoj svih naroda i u prvom redu zemalja u razvoju, široki pristup svih zemalja dostignućima savremene civilizacije, uključujući slobodan transfer i korišćenje nuklearne tehnologije u miroljubive svrhe«.⁸

Dva predsednika su tom prilikom istakla takođe »potrebu dosledno demokratskog organizovanja pregovora za rešavanje problema povezanih sa izgradnjom novog međunarodnog ekonomskog poretka uz učešće svih zainteresovanih strana«.⁹ Istovremeno oni su posebnu pažnju poklonili neophodnosti porasta uloge Organizacije ujedinjenih nacija i njenih tela u čijim okvirima treba da se vode ti pregovori.

Snažno podstaknuta visokim ocenama i veoma dragocenim uputstvima predsednika Nikolae Čaušeskua i Josipa Broza Tita, rumunsko-jugoslovenska saradnja u duhu tradicionalnog prijateljstva dveju zemalja će sigurno doprineti pojačanju opštih napora koji se na svetskom planu ulažu za izgradnju boljeg i pravednijeg sveta na našoj planeti.

8
Comunicat comun asupra intilnirii dintre
tovarasii Nicolae Ceausescu, secretar ge-
neral al P.C.R., presedintele R.S. România,
si Josip Broz Tito, presedintele R.S.F. Iugo-
slavia si presedintele U.C.I., Scinteia din
6 decembrie 1977.
9
Idem